

INNSPILL TIL NASJONAL HELSE- OG SYKEHUSPLAN

Det vises til brev 3. august 2022 fra Helse- og omsorgsdepartementet, hvor statsråden inviterer til å gi skriftlige innspill til meldingsarbeidet.

Det er der sagt at Regjeringen vil forbedre samhandlingsreformen, og videre at Nasjonal helse- og samhandlingsplan skal sees i sammenheng med blant annet arbeidet for styrking av det allmennt medisinske området.

Vi ønsker å gi innspill fra ett allmennt medisinsk ståsted.

1. Hva er de viktigste utfordringene å adressere?

For en god og kvalitetssikret samhandling og sømløse pasientforløp trengs det stabile og robuste allmennt legetjenester med ett strukturert kvalitetsarbeid, og en kapasitet for fastlegen til å være ett nav i den enkelte brukers helsehverdag.

Til dette må det sikres en stabil rekruttering og kontinuitet av fastlegeordningen. Dette kan ikke gjennomføres uten at det skapes en trygg og attraktiv arbeidshverdag, med en [flerfaglighet](#) og [teamorganisering](#) som løfter [fagutvikling](#), [kvalitetsarbeid](#) og gjør det mer attraktivt å være allmennt medisiner. Det må stimuleres til bedre [ledelse](#) og en økt profesjonalisering av drift med støtte til [administrasjon](#).

Kommuner har i dag en formell «sørge – for» ansvar for kvalitet blant fastlegeordningen, men denne er i stor grad tilfeldig ivaretatt, og det er ikke etablert strukturert kvalitetsarbeid for det jevne fastlegekontor som organisasjon.

Dermed blir kvalitet på samhandling og sømløse pasientforløp veldig tilfeldig og svært varierende.

Skal man sikre desentraliserte tjenester og en økt digitalisering, må det skapes rom for innovasjon og innovative løsninger. Om dette er ønskelig med å gi rom for innovasjon i offentlig helsevesen – som samhandling, må det stimuleres til innovasjon utenfor privat helseindustri. Per i dag finnes ikke det offentlig stimulert [innovasjonssenter](#) i [allmennt medisin](#).

2. Hvilke tiltak er aktuelle?

Fremtiden er teambasert – også i primærhelsetjenesten

- Fagpersoner som fastleger kan ikke stå alene om oppfølgingen av pasienten.
- Det må etableres tverrfaglige team hvor fastlege er sentral og en del av teamet; samlokalisering og tid til samarbeid er nøkkel til å få det til.
- Helsesekretær og sykepleier er en naturlig del av teamet sammen med andre profesjoner som eksempelvis psykolog, fysioterapeut og ernæringsfysiolog.
- Det må stimuleres til økt mulighet for supervisjon og kollegaveiledning, både spontan og planlagt.
- Det må stimuleres til internundervisning på legesenter, både leger imellom, men også fra andre faggrupper på legesenter.
- Alle på legesenter må være kjent med teamarbeid som arbeidsmetode og jobbe ut ifra dette.

Organisering av legesenter

Før man kan begynne å se på gode ordninger for hvordan fastlegen kan fokusere mer på kvalitetsforbedrende arbeid enn det som allerede blir gjort, er det flere tema som bør belyses.

Ledelse og administrasjon

- Mange fastlegesenter mangler formell kompetanse på ledelse.
- Fastlegekontor trenger å styrke sin ledelseskompetanse
- Det trengs en leder med ledelseskompetanse som setter av tid til, og gis mandat til, å være leder for fastlegekontorene.
- Fastlegeordningen er i stor grad basert på enkeltindivider som er praksis/bedrifts-eiere. Det vil si at de i tillegg til å følge opp pasienter på egen liste skal ha ansvar for en lang rekke med andre oppgaver som ligger til det å eie/drifte en bedrift. Dette kan være oppgaver som personal og ledelse, HMS, bestilling av utsyr, følge opp avtaler med IKT leverandører samt daglig drift av et legesenter.
- De fleste fastleger har et stort hjerte for sine pasienter og for sine ansatte. Fastleger en yrkesgruppe som har svært mange effektive arbeidstimer i løpet av en uke og tross dette ofte opplever at de har en arbeidsdag for lite per uke til å «bli ferdige». Dette vil gjøre at fastlegen blir nødt til å utføre hard prioritering på sine oppgaver for å komme seg igjennom dagene.

Fastlegeordningen anno 2022: Rigget for maraton eller spurt?

Legesitat; «jeg spurter en maraton hver dag»

Artikkel på NRK.no i november 2022, beskriver noe av utfordringen <https://www.nrk.no/innlandet/fastlege-i-elverum-orke-ikke-mer-men-ingen-vil-ha-stillingshjemmelen-hennes-1.15704855>

Utdrag fra artikkel: *«Det hun ikke var forberedt på var alt ekstraarbeidet som fører til 50–70 timers arbeidsuke. I tillegg til å være lege er hun arbeidsgiver, har ansvar for innkjøp og leverandøravtaler, skriver arbeidslister og må sette seg inn i regnskapssystemer og dataprogrammer. Ting hun ikke hadde noen erfaring med fra før».*

- For å bedre istandsette fastlegetjenesten til å skape sømløs samhandling, med kvalitetsutvikling, faglig oppdatering, utvikle bedriften/legesenteret, følge opp ansatte eller ivareta egen helse må det stimuleres til en økt profesjonalisering av drift med støtte til administrasjon. Dette kan for eksempel bli tatt hånd om med en ansettelse av en administrasjonssekretær. Ved Brumunddal legesenter har vi siden 2017 hatt en ansatt som har ansvar for de fleste av overnevnte tilleggsoppgaver. Dette har vært en svært vellykket ordning for oss.

Kvalitet og pasientsikkerhet

Handlingsplan for allmennlegetjenesten 2020-2024 løftet frem under tiltak 12:

"Regjeringen vil bedre kvaliteten på allmennlegetjenesten og det systematiske arbeidet med kvalitet og pasientsikkerhet"

Der er følgende skrevet: «Forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring i helse- og omsorgstjenesten pålegger alle som yter helse og omsorgstjenester å bruke kunnskap om kvalitet og pasientsikkerhet i planlegging, gjennomføring, evaluering og korrigerende av tjenestetilbudet. Formålet er å bidra til faglig forsvarlige helse og omsorgstjenester, kvalitetsforbedring og pasient- og brukersikkerhet, og at øvrige krav i helse- og omsorgslovgivningen etterleves. Det er behov for mer kunnskap om kvaliteten på allmennlegetjenestene og det må arbeides mer med systematisk kvalitetsforbedring og pasientsikkerhet.»

Og så vil jeg spesielt sette søkelys på følgende avsnitt i samme tiltak:

«Fastlegene oppgir at de bruker lite tid på systematisk kvalitetsarbeid og kommunene etterspør i liten grad styringsdata fra fastlegekontorene. Det er derfor et behov for en systematisk og samlet satsing på kvalitetsarbeid i allmennlegetjenesten.»

Det må stimuleres til å jobbe mer systematisk med kvalitetsforbedring og pasientsikkerhet.

- Fastlege står ofte alene om ansvaret og tilsynssak fra fylkeslege/statsforvalter er en av få virkemidler rettet mot kvalitet på utført arbeid.
- Fastlege må stimuleres til å jobbe med kvalitet på sin legetjeneste
- SKIL kurs er en god start, men det systematiske arbeidet med kvalitetsforbedring og pasientsikkerhet krever mer en kurs.

Det må etableres strukturert kvalitetsforbedringsarbeid og det må stimuleres til kvalitetskontroll av tjenesten på organisasjonsnivå for de enkelte legekontor.

- Fastlege trenger representanter på legekantoret som er fristilt til å jobbe med systematisk kvalitetsforbedring og pasientsikkerhet. Det kan med fordel være en annen faggruppe enn fastlege, eks en sykepleier, med mandat fra ledergruppe/fastleger om å jobbe med dette.
- Denne kvalitetsforbedring og pasientsikkerhetsrådgiver (Kvalitet- og fagutvikler - KOF) må ha kunnskap om forbedringsarbeid og ta for seg de ulike pasientforløp på et legesenter. KOF vil da ha mulighet til å **se helheten** på helsetjenestene pasienten mottar av fastlegekontoret og jobbe med å utbedre kvaliteten på disse.

3. Er dere kjent med pågående arbeid eller gode eksempler som departementet bør være kjent med?

Teamorganisering og flerfaglighet testes ut i dag gjennom ulike pilotprosjekt, deriblant primærhelseteam. Brumunddal legesenter er i dag en del av dette arbeidet, og har på eget initiativ testet økt struktur på ledelse, drift og administrasjon av fastlegekontoret.

Det er også ett pågående pilotprosjekt, i samspill med SKIL (Senter for kvalitet i legetjenesten), med strukturert kvalitet og fagutvikling av legesentret som organisasjon.

Det er ett pågående prosjekt ved flere län i Sverige med innovasjon og tjenesteutvikling, med søkelys på tjenesteutvikling i primærhelsetjenesten, kalt «Experio lab» (<https://experiolab.se/>).

Det er ett fagmiljø for innovasjon i allmenntmedisin i «Faggruppe for innovasjon i fastlegepraksis og allmenntmedisin» ved Norsk forening for allmenntmedisin.

Med vennlig hilsen
på vegne av Brumunddal legesenter AS

Tommy Andreassen
Fastlege og daglig leder